

FATİH SAHN-I SEMÂN
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Sahn-ı Semân Halkaları

2021-2022

İlim Yayma
Cemiyeti

1951

FATİH SAHN-I SEMÂN
EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Sahn-ı Semân Halkaları Başlıyor

2021-2022

Başvurular

3-13 Aralık 2021

Detaylar

fatihkulliyesimedreseleri.com

İlim Yayma
Cemiyeti

1951

Sahn-ı Semân Halkaları

Sahn-ı Semân Halkaları, İslâm ilim geleneğini anlamada kritik önemi haiz metinlerin işlendiği çalışma gruplarının üst başlığıdır. İslâm medeniyetinin özellikle klasik metnlerinin tarihteki anlamını ve tarihî bağlamlarını keşfetmeye, nasıl anlaşıldıklarını ve klasikleştiklerinin serencamını ortaya koymaya yönelik çalışmalar yapan bu gruplar, ele alınan metinleri günümüz ilim dünyasının idrakine yaklaştırmayı ve entelektüel gündemine dâhil etmeyi hedeflemektedir.

Sahn-ı Semân Halkaları'nda, ele alınan metinlerin sathî anlamlarının dile getirilmesiyle yetinilmemekte, gerek meselelerinin gerekse ibarelerinin kökenleri ve etkileri takip edilmekte, bu metinler üzerine gelişen ihtisâr, şerh ve hâşiye gelenekleri araştırılarak bunların katkılarının mahiyeti tartışılmaktadır. Bu

çerçevede metinlerin mezheple, medreseyle, İslâm dünyasındaki kültür havzalarıyla ve özellikle Osmanlı anlam dünyasıyla irtibatları irdelenmektedir. Halkalardaki ilmî ürünlerin ise çeşitli toplantı (çalıştay, sempozyum vb.) ve yayınlar yoluyla ilgililerle paylaşılması hedeflenmektedir.

Sahn-ı Semân Halkaları'nın oturumları, Fatih Sahn-ı Semân Eğitim ve Araştırma Merkezi'nin faaliyetlerini sürdürdüğü Fatih Camii Külliyesi Bahr-ı Sefîd (Akdeniz) Medreseleri'nde, her halka için belirlenen gün (Pazar hariç) ve saatte gerçekleştirilmektedir.

Güz 2018'den itibaren faaliyet gösteren Sahn-ı Semân Halkaları'na dair duyurular, her akademik dönem başında web sayfası üzerinden yapılmakta ve her halka için belirlenen başvuru şartlarına göre katılım talepleri değerlendirilmektedir.

Öncelikli olarak lisansüstü öğrencilerin ilgi düzeylerine hitap edecek şekilde tasarlanan Sahn-ı Semân Halkaları, her dönem başında farklı ilim dallarından yeni halkaları bünyesine katarak çeşitli alanlarda ihtisas yapan öğrencilerin ilmî gelişimine katkı sağlamaktadır. 2021 Güz döneminde 14 farklı rehber hocanın eşliğinde gerçekleşecek halkaların, akademik takvim boyunca online ve yüz yüze şeklinde devam etmesi planlanmaktadır.

PROGRAM

İÇERİĞİ

Yasin Apaydın

Hidayetü'l-Hikme Okumaları

Muhammed İkbâl Arslan

Erken Dönem Hadis Tenkidi

Fatih Bayram

*Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'nde
Tasavvufî Hayat ve Kültür*

Tuncay Başoğlu

Tavzih ve Telvih Okumaları

Orhan Ençakar

Mütekellim Usûlü Okumaları

Kadir Gömbeyaz

*Fırak Okumaları: Osman el-İrakî'nin el-
Fıraku'l-müfterika'sı*

M. Macit Karagözoğlu

Klasik Hadis Yorumculuğu

Hasan Karataş
Menkabet-i Yahya

Eyyüp Said Kaya
Çağdaş Fıkıh Araştırmaları

Mesut Kaya
el-Keşşâf

Kenan Yıldız
Osmanlı Kadı Sicilleri Okumaları

Nail Okuyucu
Şâfiî Mezhebi: Tarih, Literatür, Temel Yaklaşımlar ve Meseleler

Mehmet Özşenel
el-Muvatta'ın Şeybânî Rivâyeti

Okan Kadir Yılmaz
Semtü'l-Vusûl ilâ İlmi'l-Usûl Okumaları

Kimler Başvurabilir:

Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/araştırmacılara açıktır.

Yasin Apaydın

Hidayetü'l-Hikme Okumaları

Bu halkada Esîrüddin Ebherî (ö. 663/1265[?]) tarafından Meşşâî felsefeyi özetleme gayesiyle kaleme alınan *Hidâyetü'l-hikme*'nin üçüncü bölümü olan İlâhiyyât (Metafizik) kısmının okunup yorumlanmasını hedeflemektedir. Osmanlı medreseleri başta olmak üzere İslam dünyasının belli başlı coğrafyalarındaki eğitim kurumlarında üzerine yazılan şerh ve hâşiyeler eşliğinde yakın zamanlara kadar tedris edilmiş olan *Hidâyetü'l-hikme*, Mübârekşâh, Cürçânî, Mevlânâzâde, Kâdî Mîr ve Hocaîzâde gibi önemli filozoflar tarafından açılmıştır. Halkada, katılımcıların da katkısıyla bahsi geçen şerhler dikkate alınarak metafiziğin temel kavramları (*umûr-ı âimme*) ve teoloji bahislerinin yorumlanıp tartışılması amaçlanmaktadır.

Oturum Gün ve Saatleri : İki haftada bir Perşembe
14:30-16:30

Kimler başvurabilir : Program öncelikli olarak
lisansüstü öğrencilere/
araştırmacılara açıktır.

Erken Dönem Hadis Tenkidi

Hadis tenkidi alanında kaleme alınan metinlerin en erken örneklerinden biri Müslim'in *et-Temyîz*'idir. Müslim'in ilgili metni, örneğin bir sonraki yüzyılda İbn Ebî Hâtim'in eserinde olduğu gibi illetli hadislerin derlenmesini hedeflemeyip daha çok hadis tenkit faaliyetinin nasıl yapıldığını belirli örnekler üzerinden gösteren önemli bir çalışmadır. Seminer dizisinde ilk olarak *et-Temyîz*'in literatürdeki yeri, tarihi serüveni gibi konular işlenecek, ardından kitabın mukayeseli tahliline geçilecektir.

Kitap hakkında genel bilgiler işlenip kitabın okunmasına geçildikten sonra Müslim'in eserinde yer verdiği örnekleri her ders bir öğrenci diğer “İlel” türü kitaplarda araştırarak, Müslim'in yöntemi ve sonucu ile diğer müelliflerin yöntem ve sonuçlarını mukayese edecektir.

Oturum Gün ve Saatleri : İki haftada bir, bilâhare belirlenecek bir gün ve saat

Kimler başvurabilir : Program İlahiyat/İslami ilimler lisans 4. sınıf ve yüksek lisans öğrencilerine açıktır.

Fatih Bayram

Evliya Çelebi Seyahatnâmesi'nde Tasavvufî Hayat ve Kültür

“Zannetmem ki herhangi bir dilde böylesine güzel bir eser yazılabilmiş olsun!” Peşte Şehbenderi Ahmet Hikmet Müftüoğlu, bir arkadaşına yazdığı mektupta o sırada okumakta olduğu Evliya Çelebi Seyahatnamesi hakkında bu sözleri sarf etmiştir. Ahmet Hamdi Tanpınar da Evliya Çelebi'yi tenkit etmek için değil; inanmak için okuduğunu ve her defasında kârlı çıktığını vurgulamıştır.

Evliya Çelebi halkasında, Seyahatnâme'nin İstanbul ile ilgili olan birinci cildinin yanı sıra Budin ve Peşte ile ilgili altıncı cildinin ve Kahire ile ilgili onuncu cildinin okunması düşünülmektedir. Evliya Çelebi'nin ziyaret ettiği mutasavvıflar, tekkeler ve türbeleri anlattığı bölümler okunarak birincil ve ikincil literatürün de yardımıyla Seyahatnâme'nin dünyasını anlama çabası içinde olunacaktır.

Oturum Gün ve Saatleri : Cumartesi, 12:00-13:30
(Oturumların yüz yüze icra edilmesi planlanmaktadır)

Kimler başvurabilir : Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/araştırmacılara açıktır.

Tuncay Başoğlu

Tavzîh ve Telvîh Okumaları

Bu halka programında Hanefî usulünün klasik eserlerinden Sadruşşeria'nın *Tenkîh* adlı muhtasarı üzerine yine kendisinin yazdığı *Tavzih* adlı şerhiyle Taftazanî'nin *Telvih* adlı haşiyesi birlikte okunacak, bu eserlerin tartıştığı konular Hanefî usulünün İslam ilimler tarihinin müteahhirûn dönemdeki gelişimi çerçevesinde incelenecektir. Ayrıca bu eserlerin Osmanlı dönemi usul düşüncesindeki yeri ele alınarak söz konusu eserler etrafında oluşan tartışmalara ve literatüre değinilecektir. Programda katılımcıların klasik dönem usul metinlerini okumaları, çağdaş dönem araştırmaları üzerine çalışmaları ve ilgili konular üzerine araştırma ve sunum yapmaları beklenmektedir. Bu çerçevede yapılabilecek yeni araştırma konularına dair bir altyapı oluşması ve okuma ve incelemelerin tamamlanmasının ardından ilmî toplantı ve yayın yoluyla çeşitli çıktıların paylaşılması hedeflenmektedir.

Oturum Gün ve Saatleri : Oturumların başlama zamanı Şubat 2022 olup, çalışmanın ilk aşaması yaklaşık 40 oturum olarak planlanmaktadır. Toplantılar iki haftada bir yapılacaktır. Katılımcıların ortak tercihlerine göre hafta içi veya hafta sonu bir gün belirlenecektir. Oturumların yüz yüze yapılması düşünülmekle birlikte salgınla ilgili şartlara bağlı olarak internet ortamında da yapılabilecektir.

Kimler başvurabilir : Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/araştırmacılara açıktır.

Orhan Ençakar

Mütekellim Usûlü Okumaları

Tenkîhu 'l-fusûl, Karâfi'nin Mâlikî fıkına dair yazdığı *ez-Zahîre* adlı fûru fık eserinin başına, bir fakihin bilmesi gereken usul konularına dair eklediği bir mukaddime-dir. Eser genel olarak Fahreddin er-Râzi'nin (ö. 606/1210) *el-Mahsûl*'üne dayansa da onunla sınırlı kalmayan özgün bir muhtasar niteliğindedir. Diğer muhtasarlara göre daha sade ve açık bir anlatım tarzına sahipolan *Tenkîhu 'l-fusûl* daha müellifi hayatta iken ilim çevrelerinde kabul görmüş, bu sebeple *ez-Zahîre*'den ayrı olarak okutulmaya başlanmıştır. Eser üzerine, başta müellifi Karâfi olmak üzere birçok kişi çeşitli dönemlerde şerhler yazmıştır.

Mütekellim usulünü genel hatlarıyla görmek amacıyla tercih ettiğimiz *Tenkîhu 'l-fusûl*'un Ocak 2022'den itibaren haftada iki gün olmak üzere 30 ila 35 haftada, 60 ila 70 oturumda online olarak okunması planlanmaktadır.

Başvuru sahiplerinden;

- ✓ İlgi sahası fıkıh veya usulü fıkıh olan,
- ✓ Daha önce usulü fıkıha dair kısa da olsa bir metin okumuş,
- ✓ Temel mantık, münazara ve vaziyye terimlerini bilen,
- ✓ Derse aktif katılım sağlayabilecek,
- ✓ Verilen okuma ve ödevleri yapabilecek sınırlı sayıda kişi kabul edilecektir.

Oturum Gün ve Saatleri : Salı ve Perşembe,
18:00-19:30

Kimler başvurabilir : Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/ araştırmacılara açıktır.

**Fırak Okumaları: Osman
el-İrakî'nin el-Fıraku'l-müfterika'sı**

İslam toplumunda ortaya çıkan itikadî fırkaları ve görüşlerini kendilerince belirledikleri bir usulle tasnif eden eserlere “makâlât” veya “fırak” eserleri denilmektedir. Bu eserlerin bir kısmı tarih boyunca ortaya çıkmış itikadî oluşumları tespit etmek amacıyla iken bir kısmı da onların görüşlerini reddedip kendilerince hak fırkanın ortaya çıkarılmasını amaçlamıştır. Bu eserlerin birçoğu 73 fırka hadisini esas alarak 73 şubeli fırka tasnifleri geliştirmişler; bunu yaparken de 73 sayısına ulaşmak üzere farklı matematiksel formüller ortaya koymuşlardır. Birtakım temel benzerliklerden hareketle İslam literatürü içerisinde birden fazla fırka tasnif geleneğinin geliştirildiğini söylemek mümkündür. 73 fırka hadisini ve hadisteki 73 rakamını esas alarak 73 şubeli bir fırka tasnifi geliştiren fırka tasnif geleneklerinden biri de Mâveraünnehir Hanefî ulemalarının geliştirdiği Doğu Hanefî Fırak Geleneği'dir. Bu gelenek “fırka-i nâciye” dışında kalan 72 sapkın fırkayı önce 6 ana kola, daha sonra da bu ana kollardan her birini 12'şer kola ayırarak $6 \times 12 = 72 + 1 = 73$ şeklinde bir formülasyon ile itikadî fırkaları tasnif etmiştir. Bu geleneğin günümüze ulaşan en erken ve hacimli örneği Ebû Mutî Mekhûl b. el-Fadl en-Neseî'nin (ö. 318/930) *er-Redd ale'l-bidâ' ve'l-ehvâi'd-dâlle* adlı eseri olup önceki dönem Sahn-ı Semân Halkaları kapsamında okunmuştu. Bu dönem de söz konusu geleneğin bir başka örneği Ebû Muhammed Osman b. Abdullah el-İrakî el-Kirmânî (ö. 642/1245) tarafından kaleme alınan ve 1961'de Yaşar Kutluay tarafından *el-Fıraku'l-müfterika* adıyla neşredilen risale okunacaktır. Bu risalenin aslında müstakil bir eser olmayıp müellifin *el-Kenzü'l-hafî* adıyla kaleme aldığı tasavvufî alakalı eserinin 115. babı olduğu anlaşılmıştır. Doğu Hanefî Fırak Geleneği'nin karakteristiği olan 6×12 'lik fırka tasnifinin uygulandığı bu babın en önemli özelliği geleneğin fırak malzemesi ile yetinilmeyip özellikle Eş'arî gelenek olmak üzere diğer fırak gelenekleri ve eserlerinden de isti-

fade ile oluşturulmasıdır. Böylece geleneğın elimize ulaşan ilk örneğı olan Ebû Mutî'nin tasnifi ile mukayese edilmek suretiyle işaret edilen farklılaşma tespit edilmiş olacaktır. Okumalar esnasında Yaşar Kutluay'ın neşri takip edilmekle birlikte tespit ettiğimiz elyazma halindeki Kastamonu ve Riyad nüshaları da mukayese edilecektir.

Oturum Gün ve Saatleri : Salı, 17:00-18:30

Kimler başvurabilir : Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/ araştırmacılara açıktır.

Hasan Karataş

Menkabet-i Yahya

Beşiktaşlı Yahya Efendi, halk arasında Kanuni Sultan Süleyman ile olan süt kardeşliği ile bilinen on altıncı yüzyılda yaşamış müderris, şair ve tasavvuf ehlidir. Bugün Çırağan sırtlarında popüler bir ziyaretgâh olan dergâhında hayatının son on beş yılını geçirmiş ve kendisinden sonra devam eden bir tarikat geleneği bırakmamıştır. Yahya Efendi'nin soyundan gelen Mehmed Dâî, manzum olarak derlediği menâkıbnâme, Yahya Efendi'nin hayatı hakkındaki en önemli kaynaktır. Bu eser Yahya Efendi'nin hanedan ve devrin diğer ekâbiri ile olan ilişkileri, dergâh hayatı vb. birçok konuda bilgi vermektedir. Bu halkada Yahya Efendi'nin menâkıbnâmesi orijinal yazma nüshasından okunacak ve eserin içeriği on altıncı yüzyılın ikinci yarısında İstanbul'un tasavvufî hayatı ve siyasî dönüşüm üzerinden anlamlandırılmaya çalışılacaktır. Katılımcılardan temel düzeyde Osmanlıca bilgisi beklenmektedir.

Oturum Gün ve Saatleri : Çarşamba, 17:00-18:30

Kimler başvurabilir : Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/araştırmacılara açıktır.

M. Macit Karagözoğlu

Klasik Hadis Yorumculuğu

Bu programda, çeşitli hadislerle getirilen yorumlar tarihsel bir izlek içerisinde incelenerek hadis yorum faaliyetinin başlıca unsurları belirlenecek ve ardından yorum geleneğinin eleştirel bir analizi yapılacaktır. Seçilen hadislerin Hz. Peygamber'den sâdır olmasından günümüze kadar geçirdiği aşamalar tayin edildikten sonra hadisin konu olduğu yorum ve değerlendirmelerin mahiyeti, coğrafya ve mezhep gibi faktörlere bağlı olarak gösterdiği değişimler ve nihayet Batılılaşma gibi tesirlerin etkisiyle kazanılan yeni tartışma boyutları incelenecektir. Programda odak noktası olarak hadis şerh kitapları belirlenmiş olmakla birlikte hadis yorumculuğunun gerçekleştirildiği diğer eserler ve yazın türlerine de başvurulacaktır. Yaklaşık 30 oturum ve 1,5 yıl sürmesi planlanan çalışma sonunda, katılımcıların belirli bir hadisin yorumlanma tarihi üzerine hazırlayacakları küçük ölçekli bir araştırmayı Fatih Sahn-ı Semân'da düzenlenecek çalıştay toplantısında sunmaları beklenmektedir. Başvuracak kişilerin klasik Arapça metinler ile İngilizce akademik makaleleri okuyup değerlendirebilecek seviyede Arapça-İngilizce bilmesi gerekmektedir.

Oturum Gün ve Saatleri : Cumartesi, 10:00 – 12:00

Kimler başvurabilir : Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/ araştırmacılara açıktır.

Eyyüp Said Kaya

Çağdaş Fıkıh Araştırmaları

Fıkıh alanındaki çağdaş gelişmeleri değerlendirmek amacıyla hazırlanan bu program, uzun soluklu bir araştırma ve yayın projesinin 2021-2022 takvimi içinde yer almaktadır. Fıkıh Yıllığı projesinin hazırlık aşamalarından birini teşkil eden program, büyük ölçüde günümüzdeki akademik eğilimleri, değişen ilgileri, yayınları ve organizasyonları inceleyen seminerlerden oluşacaktır. On dört oturumdan oluşacak seminer dizisi, fıkıhın sosyal-beşeri bilimler ve sanat alanlarındaki güncel yansımalarını da ele almayı hedeflemektedir.

Oturum Gün ve Saatleri : Pazar, 08:00 – 09:30

Kimler başvurabilir : Program öncelikli olarak İslam hukuku yüksek lisans ve doktora öğrencilerini kabul etmekle beraber, diğer disiplinlerin lisansüstü öğrencilerine de açıktır.

Mesut Kaya

el-Keşşâf

Tam adı el-Keşşâf ‘an ḥaḳā’ıḳı ğavâmiẓi’t-tenzîl ve ‘uyû-ni’l-eḳâvîl fî vüçûhi’t-te’vîl’dir. el-Keşşâf, tefsir geleneğini derinden etkileyen bir eserdir. Carullah Mahmud b. Ömer ez-Zemahşerî’ye (ö. 538/1144) ait olan bu eser, Ehl-i Sünnet âlimlerince yüz yıllarca okutulmuş, üzerine, şerh, haşiye, ta’lik, tahriç türü eserler yazılmış, tefsirdeki fikirler dil, belagat ve kelam gibi alanlarda tartışma konusu edilmiş, kendinden sonra yazılan eserlere bir biçimde kaynaklık etmiştir.

Zemahşerî ve Keşşâf’ı söz konusu edildiği zaman, tefsirin şu iki özelliği de mutlaka gündeme getirilir: Birincisi Kur’an’ın beyanı/belagi i’cazını en mükemmel şekilde açıklayan ve eşi benzeri olmayan bir tefsir olması, ikincisi de müellifinin Mu‘tezile mezhebini benimsemesi hasebiyle tefsirin pek çok yerinde mezhebini desteklemek amacıyla ayetleri te’vil etmesidir. İşbu seminer dizisi kapsamında el-Keşşâf’tan Âl-i İmrân suresi, bahse konu özellikler çerçevesinde Tîbî ve Teftâzânî gibi şârihlerin şerhlerinden istifade edilerek takrir edilecek, ayrıca el-Keşşâf üzerine yazılmış makale ve eserler katılımcılar tarafından ders haricinde okunacaktır.

Oturum Gün ve Saatleri : Cuma, 14:00-15:30

Kimler başvurabilir : Program; istikrarlı şekilde katılabilecek lisans, lisansüstü öğrenciler ve araştırmacılara açıktır.

Şâfiî Mezhebi: Tarih, Literatür, Temel Yaklaşımlar ve Meseleler

Bu program, Şâfiî mezhebinin tarihî gelişimi, literatürünün doğuş ve şekillenışı ile diğer fikhî oluşumlar ve anlayışlardan farklı, müstakil bir ekole dönüşmesine imkân veren temel yaklaşımlarını incelemeyi hedeflemektedir.

Mezhebin tarihî gelişimi İmam Şâfiî'nin (ö. 204/820) çalışmalarından V./XI. yüzyılın sonlarına kadar devam eden süreç takip edilerek ele alınacaktır. Mezhep literatürü yine Şâfiî ve öğrencilerinin eserlerinden başlayarak V./XI. yüzyılın iki büyük Şâfiî fakihî olan Ebû İshâk eş-Şîrâzî (ö. 476/1083) ve İmâmü'l-Haremeyn el-Cüveynî'ye (ö. 478/1085) kadar devam eden süreçle sınırlı olarak inceleyecektir. Bu süreç, mezhebin ilk ve orta dönem tarihî gelişimi açısından en önemli olgulardan biri konumundaki Iraklılar-Horasanlılar ayrımının doğuşu ve en seçkin metinlerin kaleme alındığı dönemi yansıtacak şekilde belirlenmiştir.

Programda Şîrâzî'nin ilmî mesaisine uzanan geçmiş üzerinden Irak Şâfîliği, Cüveynî'nin ilmî mesaisine uzanan geçmiş üzerinden de Horasan Şâfîliği ele alınacak; bu bölgelerde yaşayan Şâfiî fakihlerin çalışmaları takip edilerek mezhebin tarihî ve öğretisel gelişimi takip edilecektir. Mezhebin yayıldığı iki önemli bölge olan Irak ve Horasan'da Şâfiî fakihlerin çeşitlenen ilmî mesaisinin zamanla iki alt-ekole dönüşüm süreci, bu alt-ekoller aralarındaki farklılıkların tedris, iftâ ve telif çalışmalarına olan etkisi bu çerçevede bahse konu edilecektir.

Bu iki Şâfiî fakihî, dönemleri itibarıyla fikhî telif sahalarının hemen bütününde eser kaleme aldıkları için çalışmaları fikhî düşüncenin o dönemdeki bütün unsurlarını yansıtan birincil kaynaklar konumundadır. Program boyunca Şîrâzî ve Cüveynî'nin furû-ı fıkıh, usûl-i fıkıh, hilâf-cedel ve tabakâta

dair eserleri merkeze alınmak suretiyle araştırmalar yürütülecektir. Program, uzun soluklu bir çalışma takviminin ardından elde ettiği çıktı ve ürünleri ilmî toplantı ve yayınlar halinde ilgililerle paylaşacaktır.

Oturum Gün ve Saatleri : Salı veya arřamba akşam saatlerinde katılımcıların önerisiyle belirlenecek bir saat aralığı

Kimler başvurabilir : Program sadece lisansüstü öğrencilere/araştırmacılar açıktır.

Mehmet Özşenel

el-Muvatta'ın Şeybânî Rivâyeti

İmam Mâlik'in *Muvatta*'ı Hadis ve Fıkıh ilimlerinin en eski ve orijinal metinlerinden biridir. Hicrî II. asırdan günümüze intikal eden bu değerli eser, İmam Mâlik'in birçok talebesi tarafından rivayet edilerek muhtelif nüshalar halinde günümüze kadar ulaştırılmıştır. *Muvatta*'ın en önemli ve özellikli nüshalarından biri de İmam Ebû Hanîfe'nin meşhur öğrencisi İmam Muhammed Şeybânî'nin yaptığı rivayettir. Şeybânî rivayetini diğerlerinden ayıran en önemli özellik, Şeybânî'nin nüshayı sadece nakletmekle yetinmeyip içerdiği hadisleri kendi mezhep görüşü ışığında değerlendirmesi ve bunları tercih etmediği zaman kendi delillerini teşkil eden rivayetleri senedli olarak kitapta nakletmesidir. Bu yönüyle *Muvatta*'ın *Şeybânî Rivayeti* mukayeseli bir hadis kitabı olup türünün ilk örneği olarak kabul edilebilir. Nüsha, İmam Muhammed Şeybânî'nin bu katkılarından dolayı *Muvattau Muhammed* ismiyle de tanınmış olup geçmişten günümüze özellikle Hanefî çevrelerde okutulagelmiş, üzerine şerh ve haşiyeler yazılmıştır. Bu derste, günümüzde halen Hind Altkıtası'ndaki Hanefî medreselerinde güncelliğini koruyan *Muvatta*'ın *Şeybani Rivayeti*'nin Sahn-ı Seman Halkaları çerçevesinde okutulması hedeflenmektedir. Böylece Mâlikî ve Hanefî mezhebinin hadise dayanan bazı temel delillerinin birinci elden bir kaynak üzerinden mukayeseli bir şekilde okunması amaçlanmaktadır.

Oturum Gün ve Saatleri : Perşembe, 17:30-19:00

Kimler başvurabilir : Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/ araştırmacılara açıktır.

Osmanlı Kadı Sicilleri Okumaları

Osmanlılarda kazaların adli ve mülki idaresi kadıların sorumluluğundaydı. Bütün hukuki işlemlerin onay makamı da olan kadı, bölgesinde kendisi tarafından atanan naiplerle birlikte toplum ve devletin türlü hukuki işlemlerini yürütmekteydiler. Görülen davalar ve yapılan işlemler, kadı dairesinde istihdam edilmiş olan katipler tarafından kayda geçirilirdi. İstisnai örneklerin yanı sıra bu siciller, noterlik işlemleri, vakıf muhasebeleri, evlilik, alım satım, kefalet, vekâlet, borç, miras, imar, pazar teftişleri, narh, esnaflık, sefer iâşesi, vergi tahrir ve takibi gibi konularda işlemleri ve dava kayıtlarını içermektedir.

Mahkemelerde görülen davalar ve diğer işlemler dışında merkezden gönderilen emirleri de ihtiva eden kadı sicilleri sayılan bu çeşitlilik dolayısıyla Osmanlı arşiv belge ve defterleri içerisinde kapsam itibariyle özel bir konuma sahiptir. Kadıların sorumluluk alanlarının genişliği ile paralel bir şekilde toplumsal hayatın bütün yönlerini yansıtan siciller, Osmanlı sosyal ve ekonomik tarihinin en önemli arşiv kaynaklarındanır.

Dersler kapsamında, kadı sicillerinden seçilecek diplomatik ve tematik açıdan farklı belgeler okunacak ve açıklanacaktır. Belgelerin rahat kullanılabilmesi, doğru okunması ve doğru anlaşılması noktasında katılımcılara beceri kazandırılması Halka'nın temel hedefini oluşturmaktadır.

Oturum Gün ve Saatleri : Salı, 09:30 – 11:00

Kimler başvurabilir : Program sadece lisansüstü öğrencilere/araştırmacılara açıktır.

Okan Kadir Yılmaz

Semtü'l-Vusûl ilâ İlmi'l-Usûl Okumaları

Daha çok siyaset alanında kaleme aldığı eserle tanınan Akhisârî, mantık, kelam ve usul-i fıkıh alanlarındaki meşhur metinler üzerine yaptığı kısaltıcı, kolaylaştırıcı ve düzenleyici çalışmalarla da literatüre katkı vermiş bir Osmanlı alimi ve müellifidir. Onun, Hanefî usul geleneğinin meşhur muhtasar metinlerinden Neseî'ye (ö. 710/1310) ait *Menâr 'u'l-envâr* üzerine yaptığı bir ihtisar ve tertip çalışması olan *Semtü'l-vusûl* isimli usul metni de bu türden eserleri arasındadır. Akhisârî (ö. 1024/1615) daha sonra üzerine bir de şerh kaleme alacağı bu metin çalışmasında *Menâr*'ın kapalı ifadelerini açmış, fazlalık sayılabilecek bölüm ve ifadelerini çıkarmış ve metni düzenleyerek yeniden kaleme almıştır. Böylece yazar, usul ilmini “başlangıç düzeyinde anlamak isteyenler için” *Menar*'dan daha kısa ve kolay bir metin ortaya koymuştur.

Oturum Gün ve Saatleri : Perşembe, 17:00 – 18:30

Kimler başvurabilir : Program öncelikli olarak lisansüstü öğrencilere/ araştırmacılara açıktır.

FATİH SAHN-I SEMÂN

EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

Ali Kuşçu Mh. Fevzipaşa Cd.
6-Fatih/İstanbul (Fatih Akdeniz Medreseleri)

sahniseman@iyc.org.tr

İlim Yayma
Cemiyeti

1951